

Consells per educar en finances des de la infància

UNA GUIA PER A LES FAMÍLIES

Caixa
Enginyers
FUNDACIÓ
El valor de cooperar

Totes les famílies voldrien que els seus fills i filles gaudissin de benestar en tots els àmbits de la seva vida, tant ara com en el futur. Per aconseguir-ho, és fonamental que visquin la seva situació financera amb tranquil·litat.

Però com ho podem fer?

La clau és parlar-los de diners des de la infància i continuar fent-ho durant l'adolescència. Al principi, aquestes converses poden semblar complicades, ja que, segons l'estudi de la Fundació de les Caixes d'Estalvis (Funcas), «a Espanya, els diners continuen sent un tema tabú en moltes famílies» (Chuliá et al., 2022).

Tanmateix, són converses molt valuoses. No es tracta únicament d'ensenyar-los els diferents tipus de bitllets i monedes o de fer un pressupost, sinó d'ensenyar-los a prendre decisions, a valorar l'esforç i a encarar el futur amb seguretat.

En aquesta guia hi trobaràs aportacions rellevants sobre el tema, idees per iniciar converses de qualitat amb els teus fills i filles, activitats senzilles, jocs i hàbits familiars que t'ajudaran a crear un ambient positiu al voltant de les finances.

L'educació financera comença a casa, amb tu. Cada gest que facis amb els infants els permetrà mirar cap al seu futur financer amb confiança i amb les eines adequades per prendre les millors decisions.

Som-hi.

Índex

- 01. Socialització financera familiar**
- 02. Aprenentatge experiencial en finances**
 - a. Estratègia: identifica comportaments saludables
 - b. Estratègia: converses financeres
 - c. Estratègia: experiències i jocs financers
- 03. Mesurament dels resultats**
- 04. Conclusió**
- 05. Referències**

01.

Socialització financera familiar

Què és?

Segons LeBaron (2020), la socialització financera «és el procés d'adquirir i desenvolupar valors, actituds, estàndards, normes, coneixements i comportaments que contribueixen a la viabilitat financera i al benestar individual».

Les famílies són clau en aquest procés. Allò que els infants aprenen o no sobre els diners està relacionat amb el seu benestar financer al llarg de la seva vida. **Aquest estudi indica que és fonamental establir les bases des del naixement fins als 17 anys.**

A més dels pares i les mares, altres figures, com els avis i les àvies, els tiets i les tietes, són essencials, ja que aporten diferents punts de vista sobre les finances personals. Els infants aprenen observant com els seus pares i mares compren, estalvien i parlen de les despeses i de la planificació familiar.

A continuació, et presentem algunes dades actuals:

Segons les dades de Funcas i del Banc d'Espanya:

Només el **37 %** dels pares i mares a Espanya dona una **paga regular** als seus fills i filles durant la secundària.

Gairebé la meitat (**el 45 %**) evita parlar dels **ingressos familiars**.

Molts adolescents desconeixen conceptes bàsics com ara **estalvi, interès o pressupost** (PISA, 2022).

Això demostra que tenim un repte al davant. La joventut d'avui viu en un entorn que prioritza el consum immediat. Des que es lleva i encén el mòbil fins que se'n va a dormir, rep estímuls constants de les xarxes socials i de les seves amistats, que volen estar a l'última, tenir el mòbil de moda, la samarreta del seu equip preferit o assistir al concert de l'artista del moment.

Ensenyar infants i joves a esperar, planificar i valorar l'esforç és una contribució que dona fruit i genera benestar familiar.

02.

Aprenentatge experiencial en finances

Què és?

Segons LeBaron (2019), l'aprenentatge experiencial «és el procés d'utilitzar l'experiència de vida per interioritzar el coneixement financer».

La literatura dona suport a aquest tipus d'aprenentatge com un aspecte important a l'hora d'obtenir resultats. Un estudi científic va mostrar que adolescents que havien anat a una oficina bancària amb un membre de la família tenien un coneixement més gran i percepcions positives sobre els bancs (Wu et al., 2017).

Així, doncs, ja ho saps: en finances, s'aprèn millor fent i experimentant en família.

A continuació, presentem diverses estratègies d'aprenentatge experiencial en finances per posar en pràctica a casa.

2.a. Estratègia: identifica comportaments saludables

«Digues-me què fas i jo et diré com ets»

Aquesta dita ho resumeix bé: els comportaments es converteixen en hàbits. I, en finances, com més saludables siguin, millor.

Els principals comportaments saludables que hauries de fomentar a casa giren al voltant de la gestió dels ingressos i les despeses, del deute, de l'estalvi i de la inversió.

Et mostrem una llista de comportaments que et poden ajudar:

- **Fes el seguiment del teu balanç mensual d'ingressos i despeses amb els teus fills i filles.** Tant si tens les dades en un full d'Excel com si ho fas en paper, ensenya'ls els ingressos que tens, les despeses que has identificat durant el mes i si t'han sobrat diners o no.
- **Revisa amb els teus fills i filles les teves inversions.** Mostra'ls l'evolució, el capital que hi ha, els moviments, les baixades i pujades dels mercats. Veuràs com els despertres la curiositat.
- **Entra a la teva banca en línia i ensenya'ls les teves posicions:** compte corrent, compte d'estalvi, préstecs, etc.
- **Obre'ls un compte d'estalvi i ensenya'ls a gestionar-lo.**
- **Crea objectius d'estalvi i planifica com aconseguir-los.** Fes que identifiquin els seus propis objectius i el seu propi pla.

Els infants observen els comportaments financers dels membres de la seva família i sovint els imiten, fins i tot els més quotidians: treure diners del caixer, fer la compra, etc. És el que s'anomena modelatge familiar.

T'animem a posar en pràctica els comportaments indicats i d'altres que se t'acudeixin com a mínim dues vegades la setmana. Realment funciona.

2.b. Estratègia: converses financeres

Entre les noves generacions pot haver-hi un excés de confiança pel que fa al seu coneixement financer, cosa que augmenta el risc de prendre males decisions. Aquesta actitud també és habitual entre preadolescents i adolescents que no accepten consells perquè pensen que ho saben tot.

Per aquest motiu, de vegades et pot passar que no vulguin parlar de finances perquè creuen que ja dominen el tema. Tot i això, cal intentar introduir alguna reflexió o conversa de manera natural. Aquestes pràctiques, que neixen de la confiança familiar, enriqueixen la relació amb les persones joves i les ajuden a desenvolupar un criteri financer propi de manera responsable i segura.

A continuació, et presentem exemples de preguntes que conviden a parlar de finances. Distingirem diferents franges d'edat per assegurar-nos que les converses s'adaptin a la maduresa mental de cada etapa: infància, de 6 a 10 anys; preadolescència, d'11 a 13 anys; i adolescència, de 14 a 17 anys.

Infància

- Per què creus que les coses costen diners?
- Què faries si et donessin 5 euros?
- Per què estalvies? T'agrada? Què faràs amb aquests diners? Per què?
- En què t'agrada gastar els diners que et donem o que et donen altres familiars, com els avis i les àvies? Per què?

Preadolescència

- Creus que és just donar una paga sense col·laborar en les tasques de casa? Per què?
- Si tinguessis una botiga, com posaries els preus?
- Com saps quan alguna cosa val el que costa?
- Saps què significa «invertir»?
- Per què de vegades comprem coses que no necessitem?

Adolescència

- Creus que els diners donen llibertat o generen preocupació?
- Què faries si t'adonessis que gastes més del que ingresses?
- En què t'agrada gastar la teva paga?
- Què opines de les promocions i les ofertes quan anem a comprar?

Recorda normalitzar el tema i introduir-lo en converses quotidianes. Les famílies que tenen converses freqüents sobre diners i finances fomenten en els seus fills i filles una millor comprensió econòmica, cosa que redueix l'ansietat davant del futur (OCDE, 2022).

2.c. Estratègia: experiències i jocs financers

Tot el que és vivencial aporta emoció i es recorda més que un aprenentatge simple. A més, jugant, et diverteixes en família.

Segons estudis del CFPB (2020), els jocs financers augmenten la retenció del coneixement i reforcen habilitats com la paciència, l'autocontrol i la planificació.

Et presentem algunes idees:

- **El nostre viatge, el nostre pressupost.** Convida els teus fills i filles a contribuir amb una quantitat de diners al proper viatge familiar. Fes-los participants del pressupost total perquè siguin conscients del que costa i es responsabilitzin d'una partida que triïn, com ara pagar les atraccions o el menjar d'un dia.
- **Compra com una persona adulta.** Digues als teus fills i filles que facin la compra, acompanya'ls i demana'ls que paguin amb els seus estalvis. Sabran quant costen els aliments que menges i quant duren.
- **Mercat a casa.** Prepara deu targetes amb productes que vulguis vendre i els preus corresponents. Recorda triar productes de primera necessitat i d'altres de lleure o de capritx. Dona als teus fills i filles un pressupost limitat que no sigui suficient per comprar-ho tot. Amb aquest joc s'aprèn què és el cost d'oportunitat i es practica la presa de decisions amb criteri propi.
- **Una paga amb propòsit.** Dona als teus fills i filles la paga setmanal i demana'ls que la distribueixin en tres categories: estalviar, gastar i compartir. Observa com la distribueixen i fes-los preguntes que els ajudin a reflexionar. No haurien de gastar tots els diners que reben; també els poden estalviar per a algun objectiu o destinar-los a una bona causa o a ajudar algú. Una paga, per si sola, no crea habilitats financeres, de manera que ha d'anar acompanyada d'educació financera i experiències pràctiques per ensenyar-los a administrar-la i a prendre millors decisions des de la infància.

Recorda que són jocs; per tant, planteja'ls de manera pràctica i senzilla i adapta'ls a l'edat dels teus fills i filles. Reforça de manera positiva les decisions que prenguin en cada moment perquè vagin assumint petites responsabilitats.

03.

Mesurament dels resultats

Ara és el moment de comprovar fins a quin punt han funcionat totes aquestes estratègies.

No es tracta de fer una avaluació detallada, sinó de dedicar una estona a reflexionar en família sobre els nous comportaments observats.

Per exemple, si has detectat noves converses sobre els diners, si els teus fills i filles han planificat algun objectiu amb la seva paga, si mostren més autonomia en les decisions de despesa familiar, etc.

A més, és important observar durant tot el procés les emocions que han anat sentint amb les diferents activitats proposades.

04.

Conclusió

Com veus, educar en finances des de la infància és molt més que donar-los una paga setmanal.

Hi ha diverses estratègies i activitats que els ensenyen a prendre millors decisions financeres de manera conscient des de la infància.

Segons l'estudi de LeBaron-Black et al. (2022), «la socialització financera es va associar negativament amb l'ansietat i els símptomes depressius, i positivament amb la satisfacció vital». Així, doncs, a més d'aquest benefici tan important per als teus fills i filles, has passat temps de qualitat en família i els has ajudat a desenvolupar un criteri financer propi per prendre decisions amb propòsit i mirar cap al seu futur amb més confiança i determinació.

05.

Referències

- Amagir, A., Groot, W., Maassen van den Brink, H., & Wilschut, A. (2018). A review of financial-literacy education programs for children and adolescents. *Citizenship, Social and Economics Education*, 17(1), 56–80.
- Banco de España. (2025). *La educación financiera en edades tempranas*. Madrid: Banco de España.
- Chuliá, H., Garrido, A., & Miyar, M. (2022). *Familia y socialización financiera: una aproximación empírica al caso español*. Fundación de las Cajas de Ahorros (Funcas).
- CFPB – Consumer Financial Protection Bureau. (2020). *Youth financial education research priorities*. Washington, DC.
- Intrum. (2022). *European Consumer Payment Report 2022 – España*. Intrum AB.
- LeBaron, A. B. (2019). The socialization of financial giving: A multigenerational exploration. *Journal of Family and Economic Issues*, 40(4), 633–646.
- LeBaron, A. B. (2020). Financial socialization: A decade in review. *Journal of Family and Economic Issues*, 41(2), 235–254.
- LeBaron-Black, A. B., Li, X., Okamoto, R. M., Saxey, M. T., & Driggs, T. M. (2022). Finances and fate: Parent financial socialization, locus of control, and mental health in emerging adulthood. *Emerging Adulthood*, 10(6), 1484–1496.
- OCDE. (2022). *PISA 2022 results: Financial literacy in youth*. OECD Publishing.
- Universidad de Granada. (2023). *Relación entre socialización familiar y alfabetización financiera adolescente en España*. UGR, Departamento de Psicología Social.

El valor de cooperar